

Skeppsvalsströms samfällighetsförening
Värmdöviks dalgång 14
139 67 Värmdö

Grönområdesplan

Föreliggande grönområdesplan över Värmdövik 1:751 gäller för tiden 2023-2032. Värmdövik 1:751 ligger i Värmdö kommun och är belägen knappt 6 km öst om Gustavsberg, söder om Stavsnäsvägen.

Bakgrund

Grönområdena på fastigheten är belagd med trädfällningsförbud i byggnadsplanen sedan området en gång styckades av och exploaterades från stamfastigheten. Det är Värmdö kommun som beslutat om detta med målsättning att grönområdena ska förbli grönområden och vara till gagn för de boende i området. För skötselåtgärder i grönområdena kräver kommunen ett underlag för beslut för att kunna ge marklov för eventuella åtgärder. Skogsstyrelsen (tidigare Skogsvårdsstyrelsen) har varit behjälplig att upprätta förslag till skötselåtgärder sedan lång tid tillbaka. Olika krav anpassas till att kombinera sociala värden, naturvärden och kulturvärden med fastighetsägarnas specifika önskemål och behov av åtgärder i grönområdena.

Åtgärder är utförda under den senaste 10-årsperioden vilket återspeglas att endast små åtgärder föreslås i en del avdelningar.

Skeppsvalsströms samfällighet målsättning (enligt områdesbeskrivning)

Det övergripande målet med skogsinnehavet på Värmdövik 1:751 är att tillgodose behov av område för närrekreation och bevarande av befintliga natur- och kulturvärden.

Beskrivning- Närhet till bebyggelse

Området kan med lätthet nås genom promenad eller med cykel. Grönområdena nyttjas flitigt av fastigheternas invånare, framför allt av de närboende under vardagens rekreationstillfällen. Oftast promenerar man i dessa grönområden.

Rekreativ mål

Inom föreningens grönområden kan barn, ungdomar, vuxna och äldre hitta sina områden. Ett grönområde som de kan söka sig till för att uppleva naturen, få avkoppling och känna välbefinnande. Området bör också utgöra en rik

livsmiljö för växter och djurliv, erbjuda möjligheter för bär- och svampplockning och ge skydd mot insyn, vind och luftföroreningar. Skötseln av området bör tillgodose de behov och önskningar som finns hos föreningens medlemmar. Grönområden bör skötas för den lokala människans behov av natur och fostra en ansvarskänsla för natur och miljö.

I skogarna på Värmdö och även i det omgivande landskapet i östra Sverige, finns numera en stor population av granbarkborre. I några avdelningar på fastigheten finns äldre angripna granar men även nyangripna. Att minska angreppen är en angelägenhet för alla markägare som äger skog. Det är då viktigt att regelbundet granska de områden där risk för angrepp föreligger. Det är även en risk för att angripna granar och torrträd nära bebyggelse, stigar och vägar faller och därmed utgör en risk för de som rör sig i skogarna och för bebyggelse. För att minska risken för spridning av granbarkborre, gör regelbundna besök i granrika avdelningar och barka träd med pågående angrepp.

Skötselstrategi

För att uppfylla ovanstående mål måste skötseln resultera i ett område som rymmer en stor variation, som är stabil, vital och anpassad till den omgivande miljön. Grönområdesskötseln bör anpassas efter hur skogen används av föreningens medlemmar och ha som mål att vara funktionell för så många olika brukargrupper som möjligt. Inom grönområden bör skötseln vara aktiv men ytterst varsam och följa grönområdesplanen. Stora förändringar av grönområden bör undvikas och inriktningen bör vara att alltid använda skonsamma avverkningsmetoder för att minimera eventuella markskador.

Biologisk mångfald och biologiska kvaliteter

Den biologiska mångfalden och dess kvaliteter är viktiga att bevara. Landskapets biologiska kvaliteter finns framför allt knutet till opåverkade barrskogsområden med hållmarker, eftersom dessa områden med torra och senvuxna träd är livsutrymme för många arter hos den lägre faunan och floran likväl som många fåglar och insekter.

Landskapet är även starkt kulturpräglat och innehåller några f.d. inägomarker med rester av lövträd och odlingsspår från äldre tidsepoker. Fastigheten har fr.a. i område 1 och 2 samt 15, 16, 17 och 18 mycket höga värden knutna till den gamla lövskogen som växer i områdena. Hassel- och ekbackarna hyser en värdefull flora som gynnas av den kalkrika moränen och lång kontinuitet av skötsel genom slåtter, bete och lövtäkt. Floran gynnas av en kontinuerlig skötsel genom regelbundna röjningar och att oönskade trädslag inte får fäste. Rishögar och upplag bör inte placeras på mark där exempelvis en rik kärllväxtflora finns. Lämpliga placeringar av högarna bör inventeras under växtsäsong när floran är mest förekommande.

Ekologiska bristfaktorer

Generellt har landskapet brist på gammal skog och gamla träd av olika trädslag, områden med brandpåverkan, död ved i olika former och

nedbrytningsgrad samt våtmarker som har naturliga vattenståndsvariationer eller är opåverkade av dikning.

Fornlämningar

Inga fornlämningar som lyder under kulturminneslagen finns registrerade. Det kan dock finnas oregistrerade objekt som ännu inte är upptäckta. Tillstånd av Länsstyrelsen krävs för åtgärder vid lämningar.

Entrén till fastigheten.

Vid nedfarten till fastigheten finns en liten sjö som är omgiven av inägor. En golfbanas fairway finns på västra sidan om infartsvägen

Område vid entrén med sjö och gamla inägor.

Beskrivning: I huvudsak öppna gamla inägor samt den lilla sjön som förser golfbana med vatten. Ängarna har en liten vegetation med främst lågväxande buskar exempelvis sälj och viden.

Målsättning; Ängarna hålls delvis öppna med ett litet och glest buskskikt. Mot sjön är buskskiktet mer dominerande.

Åtgärder: Håll de öppna ytorna öppna från buskar och inväxande träd genom regelbunden slåtter och slyröjning.

Grönområden med skog

1/ Beskrivning: Litet område i nordvästra delen av fastigheten. Skogen domineras nästa helt av medelålders ek. Det växer även enstaka björk och tall i området. Enstaka död ved i form av torrträd. Bebyggelse i anslutning.

Målsättning: Bevara det dominerande trädskiktet av ek. Ekarna växer något tätt och stamrikt. Unga ekar växer upp i luckor.

Åtgärder: Åtgärderna syftar till att gynna utvecklingsbara stammar av ek. Träd som växer i nära anslutning och konkurrerar med gammal och senvuxen ek kan avverkas. Röjning i lövuppslaget men gynna då unga utvecklingsbara stammar. Stigen hålls fri från röjningsrester. Åtgärderna görs i samråd med tomtägarna.

2/ Beskrivning: Smalt område mellan bebyggelse. Skogen är varierande med ek som dominerar men det växer även asp, björk och tall samt enstaka gran. Lövsly av asp har börjat att växa upp i täta stamrika grupper.

Målsättning: Ekdominerad skog med ett litet inslag av asp, björk och tall. Ungskog med unga ekar som växer fria från konkurrerande träd.

Åtgärder: Röj i lövuppslaget men gynna unga utvecklingsbara ekar. Enstaka unga björkar och aspar lämnas där de inte konkurrerar med ek. I det äldre trädskiktet avverkas gran i första hand nära de ekar som växer i området.

Även asp och björk som konkurrerar med ek kan fällas. Äldre ek bör ha en fri krona från konkurrerande träd med minst en meter. Död ved av lövträd kan gärna lämnas kvar i området. Röjningsrester bör samlas ihop och lämnas i solbelysta högar. Håll stigen fri från hindrande träd och trädrester. Åtgärderna görs i samråd med tomtägarna.

3/ Nordvänd slänt delvis brant med en medelålders skog som domineras av tall men har även en ett stort inslag av asp och björk samt gran. Enstaka ekar växer i området samt sälg. Bebyggelse i anslutning.

Målsättning: Varierad skog med olika barr- och lövträd. Ek i varierande ålder är frihuggen från konkurrerande träd.

Åtgärder: Inga akuta åtgärder. De äldre ekar som växer i området kan frihuggas från konkurrerande yngre träd av främst gran. Håll stigen fri från hindrande träd. Åtgärderna görs i samråd med tomtägarna.

4/ Långt och smalt område mellan tomter och golfbana. Området sluttar brant mot norr. Skogen är mycket varierad med ett glest trädskikt mot golfbanan med björk, asp och tall samt enstaka ek. Delvis kraftigt lövuppslag i slänten. Högre upp i slutningen och mellan tomterna domineras skogen av tall med ett litet inslag av björk och asp samt enstaka ek och sälg.

Målsättning: I slänten mot golfbanan växer ett glest trädskikt med främst ek, tall och björk samt enstaka asp och sälg. I den övre delen mellan tomterna domineras trädslagsblandningen av tall i torra partier nära branter samt ek.

Åtgärder: I första hand lövröjning av lövuppslaget i slänten mot golfbanan. Gynna då främst unga utvecklingsbara ekar samt där inte ekar växer gynnas björk och tall. I övrigt frihuggning av äldre ek som konkurreras av yngre barrträd. Spara gärna hasselbuketter i slänten mot golfbanan.

5/ Norrsluttning mot golfbanan med en varierad äldre skog som domineras av tall och gran. Inslag av asp, björk och ek samt sälg. Området har även hållmarker med gammal senvuxen tall. Små branter ger området variation. Det finns bebyggelse som gränsar emot i södra delen av området. Enstaka döda granbarkborredödade träd.

Målsättning: En äldre skog med olika trädslag av barr- och lövträd. Ett litet inslag av död ved förekommer. De äldre ekar som växer i området är frihuggna från konkurrerande träd. Stigar är framkomliga.

Åtgärder: Frihuggning av de äldre ekar som växer i området. Frihugg dem så att kronan på ekarna har minst c:a 1 m till närmaste träd. I första hand avverkas gran. Gran barkas eller körs bort från området. Åtgärderna görs i samråd med tomtägarna närmast bebyggelsen.

6/ Svartträskets utloppsdike. Närmast diket en lövrik skog med klibbal som domineras trädslagsblandningen. Det växer även björk, sälg samt enstaka gran och tall. På båda sidorna om diket mot bebyggelsen är trädskiktet glesare med tall björk och ek. Här börjar ett lövuppslag med asp och björk att växa upp. En välanvänd stig går längs diket.

Målsättning: Längs diket en lövrik trädslagsblandning med klibbal och björk som dominerar och enstaka barrträd. Stigen hålls fri från hindrande stammar. Åtgärderna närmast bebyggelsen görs i samråd med tomtägarna. Närmast bebyggelsen växer ett glest trädskikt med främst tall, björk och ek. Lövuppslaget hålls under kontroll att den inte växer upp och hindrar promenader.

Åtgärder: Røj i lövuppslagen och gynna då unga och utvecklingsbara träd av ek. Enstaka björk och tall kan också gynnas. Gynna även enstaka hasselbuketter som har stora socklar. Enstaka gran kan kapas i området närmast diket.

7/ Beskrivning: Entré till området med en liten infartsparkering och några omgivande dungar mellan Stavsnäsvägen och golfbanan. Väst om parkeringen växer en liten talldunge med omgivande asp och björk, Enstaka ek. Öst om parkeringen växer en lövrik dunge i slänten mot Stavsnäsvägen. Här dominerar asp i ett stamrikt trädskikt. Det växer även björk, tall och gran samt enstaka ek i dungen.

Målsättning: En entré med ett inbjudande trädskikt som omger parkeringen. Trädslagen varierar, ek och andra ädla lövträd prioriteras.

Åtgärder: Glesa ut i talldungen c:a 30% uttag. Gynna björk och ek. Enstaka ekar frihuggs. I dungen öst om parkeringen glesa ut bland asparna och gynna rakväxande träd med stor krona. I området växer även en medelgrov ek som frihuggs c:a 10 m från ekens krona. I övrigt gynna främst tall och björk nära cykelvägen.

8/ Beskrivning: Nordost om Svartträsket finns en hällmark med branta slänter mot sjön och mot stigen i norra delen. Till största delen hällmarkstallskog med senvuxna träd och ett litet inslag av gran, björk och asp. Vid sjön växer även klibbal tillsammans med björk och asp. En bred kraftledning klyver området men på grund av höjdskillnaderna finns högvuxen skog även i delar av ledningsgatan. Bebyggelse omgärdar avdelningen åt flera håll.

Målsättning: I stort sett fri utveckling av den befintliga skogen. Tall dominerar och det finns ett inslag av gran, björk och asp samt vid sjön klibbal, sälg och viden.

Åtgärder: Endast små åtgärder som t.ex. frihuggning av enstaka mycket gammal senvuxen tall. Stigen hålls fri från hindrande träd. Vid bebyggelsen åtgärder i samråd med tomtägarna.

9/ I öst finns en avdelning med mycket varierad gammal skog. Här växer tall, gran, asp och björk tillsammans med ek och sälg. Åldern och tätheten på skogen varierar beroende på markförhållandena. Enstaka död ved i form av lågor och torra träd. Vid fältbesöket upptäcktes även en vindfällad gran med pågående granbarkborreangrepp. Bebyggelse gränsar emot främst mot norr. En förskola utnyttjar skogen till lek och pedagogik.

Målsättning: Att bevara karaktären av en äldre barrdominerad skog som har ett stort inslag av olika lövträd. Enstaka döda träd förekommer i form av liggande och stående träd av olika trädslag.

Åtgärder: Endast mindre åtgärder som exempelvis frihugga äldre ek och tall från konkurrerande yngre träd. Samråd med tomtägare och förskolan innan åtgärder utförs.

10/ Beskrivning: Nordost om Virträsket finns en hållmark med branta slänter mot sjön och mot bebyggelse i norra delen. Till största delen hållmarkstallskog med senvuxna träd och ett litet inslag av gran, björk och asp. Vid sjön växer även klibbal tillsammans med björk och asp. En bred kraftledning klyver området men på grund av höjdskillnaderna finns högvuxen skog även i delar av ledningsgatan. Bebyggelse omgärdar avdelningen åt flera håll.

Målsättning: I stort sett fri utveckling av den befintliga skogen. Tall dominerar och det finns ett inslag av gran, björk och asp samt vid sjön klibbal, sälj och viden.

Åtgärder: Endast små åtgärder som t.ex. frihuggning av enstaka mycket gammal senvuxen tall. Stigen hålls fri från hindrande träd. Vid bebyggelsen åtgärder i samråd med tomtägarna.

11/ Virträskets utlopp genom ett dike med lämningar efter en damm. Längs diket dominerar klibbal och en hel del björk, sälj och asp samt ask och ek. Längs sidorna till diket växer tall, och ek samt björk.

Målsättning: En lövrik skog som domineras av ek och björk samt enstaka tall och asp. Sälj växer i nära anslutning till diket.

Åtgärder: Området har ett begynnande lövuppslag och det bör röjas innan upplaget det blir för grovt. Frihugg utvecklingsbara ekstammar samt björk och tall där det inte växer ek. Samla ihop riset i solbelysta högar till gagn för den lägre florin och faunan.

12/ Beskrivning: Smalt område öster om Virträsket som svagt sluttar ner mot sjön. I nordvästra delen nära vägen finns en mäktig lodyta. Trädskiktet domineras av ek, asp och björk och det förekommer också en del gran samt tall. Flera skogslindor har hittat livsmiljö i området närmast branten. Området har även en del hasselbuketter som växer spridda i avdelningen. En stig leder från vägen i öst ner mot sjön.

Målsättning: En lövrik skog som domineras av ek och andra lövträd. Enstaka tall växer i branterna och på hållmarken. Skogslinden är även ett udda inslag i avdelningen.

Åtgärder: Frihugg de äldre utvecklingsbara ekarna från konkurrerande träd. Gynna även de skogslindor som växer i området. Lövuppslag röjs men spara då utvecklingsbara unga ekar och i den mån skogslind finns gynna även den. Spara hasselbuketter längs stigen och mot branten i östra delen. Samråd med tomtägare inför åtgärder.

13/ Beskrivning: Sydvänd slänt som avslutas vid Skeppsalsström. Åtgärder har tidigare utförts genom att glesa ut i trädsiktet. Nu har ett kraftigt lövuppslag etablerat sig på marken med asp och björk samt enstaka hassel. Det äldre glesa trädsiktet består av främst tall, asp och björk samt enstaka gran.

Målsättning: Att behålla ett glest äldre trädsikt med varierande trädslagsblandning där ek gynnas i första hand. Hassel och unga ekar växer i busksiktet.

Åtgärder: Kraftig röjning i lövuppslaget där hassel och utvecklingsbara stammar av ek gynnas. Enstaka unga björkar kan också frihuggas från konkurrerande unga träd. I det äldre trädskiktet kapas i första hand gran som växer nära ek och tall. Samla gärna ihop röjningsresterna i solbelysta högar.

14/ Beskrivning: I södra delen av fastigheten finns en hällmark med branta slänter mot Skeppsalsström och gränser mot bebyggelse i norra delen. Till största delen hällmarkstallskog med senvuxna träd och ett litet inslag av gran, björk och asp. Vid sjön växer även klipbal tillsammans med björk och asp. En bred kraftledning klyver området men på grund av höjdskillnaderna finns högvuxen skog även i delar ledningsgatan. En stig leder från bad- och båtplats i väst över skogen till östra delen av fastigheten.

Målsättning: I stort sett fri utveckling av den befintliga skogen. Tall dominerar och det finns ett inslag av gran, björk och asp samt vid sjön klipbal, sälj och viden.

Åtgärder: Endast små åtgärder som t.ex. frihuggning av enstaka mycket gammal senvuxen tall. Stigen hålls fri från hindrande träd. Vid bebyggelsen åtgärder i samråd med tomtägarna.

15/ Beskrivning: I anslutning till parkeringsplatsen för bad- och båtnöjen växer en gammal lövdominerad skog med ek, asp, björk och ett inslag av tall och gran samt sälj. Det växer delvis en hel del hassel i busksiktet samt i kanterna mot öppen inäga slånbuskar.

Målsättning: Bevara och gynna ett ekdominerat trädsikt med mycket gamla och grova ekar. Tall växer i anslutning till hällar och även spridda i området. Enstaka björk och asp förekommer. Busksiktet har frihuggna hasselbuketter med stora socklar. Slånbuskarna har minskat sin utbredning.

Åtgärder: I trädsiktet frihuggs de äldre ekar som växer här. Frihugg dem c:a en meter från ekarnas krona. Aspgrupper gallras ut och där gynnas endast enstaka rakvuxna träd. Där det inte växer ek gynnas enstaka tall och björk. I busksiktet röjs lövuppslag av asp och björk och här gynnas hassel med stora socklar. Slånsnåren decimeras men spara grupper som inte tillåts breda ut sig över den öppna marken.

16/ Beskrivning: Tidigare öppna inägor där det i trädsiktet växer spridda träd och buskar av björk, asp, tall, ask och ek. Busksiktet är delvis dominerande av slån och hagtorn med inslag av enstaka hassel. Slån breder ut sig på ytor som historiskt varit öppen äng. Stigar genomkorsar området.

Målsättning: På sikt återställa området till öppen mark med ett glest trädskikt av ek, ask, tall och björk. Enstaka hasselbuketter i anslutning till trädgrupperna. Slån- och hagtornssnåren är decimerade till få grupper.

Åtgärder: Håll de öppna ytorna öppna genom regelbunden slätter. Så gärna in ängsblommor för att gynna insektsfaunan. Slån- och hagtornssnåren decimeras hårt så att de in breder ut sig i området ytterligare. Lämna några grupper med mindre slånsnår och bevaka dem så att de inte breder ut sig. I trädskiktet gynnas i första hand ek och ask som frihuggs från konkurrerande yngre träd. Håll stigar öppna och ta bort hindrande träd.

17/ **Beskrivning:** Slänt mot Skeppsalsström med ett mycket imponerande trädskikt av äldre ek. I området växer även björk och asp samt enstaka tall och gran. Buskskiktet domineras av stora hasselbuketter. Närmast vattnet växer klibbal. En stig genomkorsar området och är mycket välbesökt.

Målsättning: På sikt en ekskog med träd i grova dimensioner. Enstaka träd av tall, gran, asp och björk. I buskskiktet växer hasselbuketter med stora socklar.

Åtgärder: Ekarna i området växer stamrikt och tätt och för att koncentrera tillväxten till färre träd behöver ekarna glesas något. Välj ut utvecklingsbara träd med rak stam och stor krona. Klenare träd i anslutning till dem avverkas alternativt skadas genom "veteranisering". Lämna gärna kvar död ekved till gagn för den lägre florans och faunan. Ek som utgår ur samma stubbe/stam, där lämnas båda stammarna alternativt att båda kapas om intilliggande ek är högre prioriterad. Lämpligt uttag är c:a 40 % av stammarna. I buskskiktet röjs lövuppslag men hasselbuketter med stor sockel sparas och småekar frihuggs. Lämpligt avstånd mellan gynnade hasselbuketter 5-10 m. Samla gärna ihop ris och röjningsrester och lägg dem i solbelysta högar. Håll stigen fri från hindrande träd och buskar.

18/ **Beskrivning:** I västra delen av fastigheten finns en hällmark med branta slänter mot till Virsjön och mot bebyggelse i norra delen. Till största delen hällmarkstallskog med senvuxna träd och ett litet inslag av gran, björk och asp. Vid sjön växer även klibbal tillsammans med björk och asp. Bebyggelse gränsar i norra och södra delen.

Målsättning: I stort sett fri utveckling av den befintliga skogen. Tall dominerar och det finns ett inslag av gran, björk och asp samt vid sjön klibbal, sälk och viden.

Åtgärder: Endast små åtgärder som t.ex. frihuggning av enstaka mycket gammal senvuxen tall. Stigen hålls fri från hindrande träd. Vid bebyggelsen åtgärder i samråd med tomtägarna.

19/ **Beskrivning:** Smalt område mellan bergssluttningar, bebyggelse och Virsjön i öst. I nordväst gränsas området till en lekplats med idrottsplan. Skogen är gles efter tidigare utglesningar, trädskiktet är lövdominerat med ek, asp och björk samt enstaka gran och tall. Närmare Virsjön övergår vegetationen till klibbal, sälk och viden. Lövuppslag av asp och björk finns över hela området. En stig leder från lekplatsen till sjön.

Målsättning: Bevara ett glest trädskikt som domineras av ek, björk och tall. Lövvuppslaget håll nere genom regelbundna röjningar. Unga ekar tillåts att växa upp. Hassel gynnas och stora buketter växer spridda i området.

Åtgärder: Röj i lövvuppslaget där utvecklingsbara unga ekar gynnas genom att röja bort konkurrerande träd. Runt lekplatsen och planen gallra ut skuggande träd och buskar c:a 5-10 m. från kanterna. Stigen hålls fri från fallande träd.

20/ Beskrivning: Nordvänd slänt med gammal barrdominerad skog med ett inslag av asp, björk och enstaka ek. Bebyggelse gränsar i södra delen. Enstaka död ved i form av lågor och torra träd.

Målsättning: Bevara ett trädskikt med gammal barrdominerad skog med ett stort inslag av olika lövträd. Stigar är framkomliga och välanvända.

Åtgärder: Enstaka frihuggning av ek där konkurrerande träds kronor inte växer närmare än c:a 1 m. Död ved av främst lövträd lämnas kvar i området. Stigar håll fria från hindrande träd. Samråd med tomtägare innan åtgärder.

Stefan Eklund
Skogskonsulent

Figur 1 Svarträsket